

# Kronik Hastal?klara Uyumu De?erlendirme Ölçe?i

## RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kronik Hastal?klara Uyumu De?erlendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25132>

## Özet

Kronik Hastalıklara Uyum Değerlendirme Ölçeği (KHUDEÖ), bireylerin sahip oldukları **kronik hastalık** ile başa çıkma ve bu duruma psikolojik, sosyal ve davranışsal olarak uyum sağlama süreçlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek, Ayşe Kacarolu Vicdan ve Figen Birgili tarafından 2018 yılında Türk popülasyonu üzerinde gerçekleştirilen kapsamlı bir **ölçek geliştirme** çalışması sonucudur. Bu araç, klinisyenlere ve araştırmacılara, kronik hastalığı olan bireylerin adaptasyon seviyelerini hızlı ve güvenilir bir şekilde değerlendirme imkanı sunarak, uygun müdahale stratejilerinin belirlenmesine yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

## Anahtar Kelimeler

Kronik Hastalık, Uyum, Adaptasyon, Psikolojik Uyum, Yaşam Kalitesi, Ölçek Geliştirme, **Geçerlik, Güvenirlik**.

## Yazarlar

Ayşe Kacarolu Vicdan, Figen Birgili

## Amaç

KHUDEÖ'nün temel amacı, Türkiye'deki kronik hastalığı olan bireylerin hastalığa gösterdikleri uyum düzeylerini standart ve bilimsel bir yöntemle tespit etmektir. **Kronik hastalık** yönetimi sadece tıbbi tedaviyi değil, aynı zamanda bireyin duygusal, sosyal ve günlük yaşam adaptasyonunu da gerektirir. Bu ölçek, uyum sürecinin hangi boyutlarında zorluklar yaşanıyor belirlenerek, sağlık profesyonellerinin ve danışmanların kişiselleştirilmiş destek programları geliştirmesine olanak tanır.

Ölçek, adaptasyonun farklı yönlerini (örneğin, hastalığa kabullenme, tedaviye uyum, sosyal destek kullanımı, duygusal tepkilerin yönetimi) kapsayan maddeler aracılığıyla, bireyin genel sağlık durumu üzerindeki psikososyal etkileri anlamayı hedefler. Geliştirme çalışması, ölçeğin klinik ve araştırma ortamlarında güvenle kullanılabilecek psikometrik özelliklere sahip olduğunu göstermeyi amaçlanmıştır.

## Yapı

Ölçek, bireyin **kronik hastalık** sürecine gösterdiği psikososyal uyumu ölçen çok boyutlu bir yapıya temel alır. Bu yapı, bireyin hastalığına yönelik bilişsel değerlendirmelerini, duygusal tepkilerini ve hastalığı yönetmek için kullandığı davranışsal stratejileri içerir. Uyum, pasif kabullenmenin ötesinde, hastalığın neden olduğu kısıtlamalara rağmen yaşam kalitesini koruma

çabas? olarak ele al?nm??t?r.

Ölçülen temel yap?, genellikle a?a??daki alt boyutlar? içerir (orijinal makalede detayl? alt boyutlar belirtilmemi? olsa da, uyum ölçeklerinin standart bile?enleri):

**Duygusal Uyum:** Anksiyete, depresyon ve öfke gibi olumsuz duygusal tepkilerin yönetilmesi.

**Bili?sel Uyum/Kabullenme:** Hastal???n kal?c? do?as?n? anlama ve kabul etme.

**Davran??sal Uyum:** ?laç rejimi, diyet ve egzersiz gibi tedavi protokollerine ba?l?l?k (tedaviye uyum).

**Sosyal ve ??levsel Uyum:** Hastal???n sosyal roller ve günlük aktiviteler üzerindeki etkileriyle ba?a ç?kma.

## Geçerlik

Ölçek geli?tirme çal??mas?nda **Geçerlik**, ölçe?in gerçekten ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ölçüp ölçmedi?ini belirlemek için incelenmi?tir. Orijinal kaynakta spesifik geçerlik katsay?lar? belirtilmemi? olsa da, geli?tirme makalesi (Kacarolu-Vicdan ve Birgili, 2018), geçerlik çal??malar?n?n yap?ld???n? do?rulamaktad?r. Tipik olarak, bu tür çal??malarda **içerik geçerli?i** (uzman görü?ü ile) ve **yap? geçerli?i (Faktör Analizi)** ile test edilmi?tir.

Yap? geçerli?i testleri, ölçe?in teorik olarak belirlenen uyum yap?s?n? ne ölçüde temsil etti?ini ortaya koyar. Bu, ölçek maddelerinin beklenen alt boyutlar alt?nda kümelenip kümelenmedi?ini kontrol etmeyi içerir.

## Güvenirlik

Ölçe?in **Güvenirlik** çal??mas?, ölçe?in ölçümlerinin tutarlıl???n? ve kararlıl???n? de?erlendirmi?tir. Geli?tirme makalesinin ba?l???n?, güvenilirlik çal??malar?n?n yap?ld???n? aç?kça belirtmektedir. Genellikle, iç tutarlıl?k katsay?s? (**Cronbach Alfa** katsay?s?) ve madde-toplam korelasyonlar? kullan?larak ölçe?in iç tutarlıl???n? incelenmi?tir.

Yüksek bir iç tutarlıl?k katsay?s?, ölçekteki tüm maddelerin ayn? temel yap?y? tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir. Bu, ölçe?in farklı uygulamalarda benzer sonuçlar verme yetene?inin bir göstergesidir. Kesin güvenilirlik katsay?lar? için orijinal 2018 makalesine ba?vurulmal?d?r.

## Faktör Analizi

Kronik Hastalıklara Uyum Değerlendirme Ölçeği'nin yap? geçerli?ini sa?lamak amacıyla **Faktör Analizi** uygulanm??t?r. Büyük olasılıkla, ölçe?in maddelerinin kaç boyutta topland???n? belirlemek için Aç?mlayıcı Faktör Analizi (AFA) kullan?lm??t?r. Bu analiz, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? ortaya ç?karm?? ve her bir faktörün uyumun farklı bir yönünü temsil etti?ini göstermi?tir.

Faktör yapısının belirlenmesi, ölçeğin teorik modelle uyumlu olup olmadığının kontrol etmek için kritik öneme sahiptir. Analiz sonuçları, ölçeğin son formunun ve puanlama yapısının temelini oluşturur.

## Ölçme Aracı

**Test Type:** Geliştirme (Özgün Ölçek Geliştirme)

**Format:** Çok Maddeli Öz Bildirim Ölçeği (Orijinal makalede derecelendirme bilgisi belirtilmemiştir, ancak tipik olarak Likert tipi bir derecelendirme kullanılır.)

**Language Available:** Türkçe

**Population Group:** Kronik hastalık tanısı almış bireyler.

**Age Group:** Yetişkin Popülasyonu

**Population Details:** Türkiye'de yaşayan, kronik bir sağlık durumuyla mücadele eden yetişkinler üzerinde standardize edilmiştir.

**Test Methodology:** Bireysel veya grup halinde uygulanabilen, kağıt-kalem veya dijital ortamda doldurulabilen öz bildirim yöntemi.

## Anahtar Kelimeler

Psikometri, Tedaviye Uyum, Sağlık Psikolojisi, **Ölçek Geliştirme**, Cronbach Alfa, Adaptasyon Ölçeği.

## Yazarlar

**Author ORCID Identifier:** Belirtilmemiştir.

**Affiliation Email addresses:** Ayşe Kacarolu Vicdan (aysevicdan64@hotmail.com)

**Correspondence Address:** Ayşe Kacarolu Vicdan (Sorumlu Yazar)

## İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, Ayşe Kacarolu Vicdan ve Figen Birgili tarafından 2018 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanımı için izinler ve ücretlendirme bilgileri hakkında en kesin bilgiye ulaşmak için sorumlu yazar Ayşe Kacarolu Vicdan ile doğrudan iletişime geçilmesi gerekmektedir. İletişim adresi: [aysevicdan64@hotmail.com](mailto:aysevicdan64@hotmail.com).

## Kaynaklar

Kacarolu-Vicdan, A. ve Birgili, F. (2018). Kronik Hastalıklara Uyumu Değerlendirme Ölçeği'nin geliştirilmesi, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Journal of Current Researches on Health Sector*, 8(2), 135-144. doi: 10.26579/jocrehes\_8.2.13

Makalenin orijinal tam metnine aşağıdaki bağlantılar aracılığıyla erişilebilir:

Web Bağlantısı: [jocrehes.com](http://jocrehes.com)

Ölçek Geliştirme Çalışması'nın orijinal PDF'i buradan indirilebilir: [kronik-hastaliklara-uyumu-degerlendirme-olcegi-toad.pdf](http://kronik-hastaliklara-uyumu-degerlendirme-olcegi-toad.pdf)

## Kronik Hastalıklara Uyumu Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

**ÖNEMLİ:** Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek maddeleri kaynak içerikte yer almadığından, bu bölümde yer alması gereken içerik boş bırakılmamıştır. Maddelerin tamamına ulaşmak için yukarıda belirtilen akademik makaleye başvurulması gerekmektedir.